

JOH. SCHOUW, ZELFSTANDIG BROEIERIJADVISEUR

JOH. SCHOUW

Vijftig jaar broeier

September 1964 zette een 23-jarige Andijker tuinderszoon zijn eerste schreden in het bloembollenvak. De volgende vijftig jaar zou hij zich ontwikkelen tot een vraagbaak voor de hele broeierijsector, beroemd om zijn broeierijpraatjes en promotor van vele nieuwe ontwikkelingen. Zijn naam: Joh. Schouw. Gesprek met het inmiddels 73-jarige broeierijmonument, die ook de huidige generatie ondernemers nog steeds voorziet van wijze broeierijlessen uit heden en verleden.

Tekst:
Gerrit Wildenbeest
Fotografie: René Faas

Als we Joh. Schouw thuis in het landelijke Grootebroek spreken, gaat zijn mobiele telefoon regelmatig: klanten die advies willen over broeierijzaken. Joh. Schouw is ook voor de hedendaagse ondernemersgeneratie nog steeds een vraagbaak. Sinds hij april dit jaar zijn dienstverband bij Lucel inruilde voor de status van zzp-er doet hij het wel iets rustiger aan. “Ik had jarenlang soms wel honderd klanten, daardoor heeft mijn gezin wel eens te weinig aandacht gekregen.” De dertig klanten die hij nu adviseert zijn net wat beter te behappen, al maakt het wat betreft het bijhouden van allerlei nieuwe ontwikkelingen niet zo veel verschil.

Joh. Schouw begon zijn carrière in het bloembollenonderzoek en de voorlichting op 16 september 1964. Toen trad hij in dienst van de toenmalige Proeftuin Bovenkarspel. In 1970 maakte hij de overstap naar het Consulentschap voor de Tuinbouw in Hoorn, waar hij onder andere de ‘communes’ adviseerde, een voorlichtingsproject bedoeld om beginnende Westfriese broeiers op het spoor van allerlei innovaties te zetten. Toen de overheid eind

jaren tachtig af wilde van de teeltvoorlichting, vertrok Schouw in 1989 als broeierijadviseur naar de Stichting Teeltbegeleiding van de Westelijke Land- en Tuinbouworganisatie (WLTO, later WLTO-advies Vaktechniek en Teeltbegeleiding Tuinbouw geheten). In 2004 stootte WLTO de advisering af en was Schouw tot april vorig jaar als teeltadviseur in dienst van Lucel, een in advies gespecialiseerde dochter van ZLTO/Blgg Oosterbeek (sinds 2010 in handen van de internationale investeringsmaatschappij Scarlet Caribbean Investments NV).

Je hebt de onafhankelijke overheidsadvies zien veranderen in allerlei vormen van geprivatiseerde advisering. Hoe kijk je daar tegen aan?

“De versplintering van de advisering vind ik zorgelijk. Er is geen centrale aansturing meer. Waarop je je advies baseert, dat moet een gemeenschappelijke basis hebben. Het gevaar dreigt dat de kwaliteit van de advisering te verschillend en dus onduidelijk wordt. Op belangrijke zaken moet de boodschap van ons als bloembollenadviseurs identiek zijn. Gelukkig hebben we als adviseurs in de sector een goede verstandhouding

ijvraagbaak

met elkaar. We spreken elkaar bij proeven, er heerst een collegiale sfeer.”

“Je boodschap als adviseur moet gedragen worden door onderzoek, dat op zijn beurt weer gefundeerd dient te zijn op de wetenschap. Dat alles holt achteruit. Ik vind het een schande dat PPO-onderzoeker Martin van Dam in het kader van de bezuinigingen op leeftijdsgronden op termijn weg moet bij PPO. Hij was qua teelten broeierijonderzoek ons enige aanspreekpunt, ik heb daar geen enkele waardering voor. Dat anderen op het PPO dat wel kunnen overnemen, zoals de PPO-directeur beweert, is onjuist, ze missen de diepgang en de mogelijkheid van onderzoek.”

In jouw thuisbasis, West-Friesland, heeft de broeierij een enorme schaalvergroting door gemaakt. Komt daar ooit een einde aan?

“Je kunt me alles vragen, maar niet wat de definitie van groot is. Ooit vonden we een miljoen groot, nu is dat kruimelwerk. Wat groot is, is voor iedereen anders. Of je het managen kunt, daar gaat het om en dat kunnen de ondernemers hier in West-Friesland prima. Ja, die enorme schaalvergroting is soms wel een beetje aangedreven door de onderlinge competitie, dat ligt in de West-Friese volksaard. De grote bedrijven zorgen voor vernieuwing, daar helpen ze het hele vak mee vooruit. Neem de bosmachine, die was er zonder dat soort innovators niet gekomen. De combinatie kwekerij-broeierij heeft de opgang van de broeierij hier natuurlijk ook bevorderd, vaak gestimuleerd door de slechte bollenprijzen. Niet voor niets luidt het gezegde dat je beter aan de laatste galg kunt hangen.”

“In de broeierijsfeer heeft het wer-

ken met kouperiodes de broei een enorme lift gegeven. In mijn eerste jaren op de proeftuin was het nog zo dat je met een bloemetje boven de bol mocht inhalen, we waren nog niet wijzer. Toen we met die kouperiodes en benodigde tussentemperaturen in aanraking kwamen, zagen we dat daar de sleutel lag. We hebben hele lijsten met kouperiodes gemaakt, drie kouperiodes in de winter, daarop berekende je het aantal kasdagen.”

Broeierijen van meer dan honderd miljoen tulpen, in de toekomst misschien wel een kwart miljard, er moet wel afzet voor al die tulpen zijn...

“Zolang er nog nieuwe afzetgebieden worden gevonden is er geen plafond. Dit jaar is een procent of vijf verzuurd, dat soort zaken spelen ook mee. En het is natuurlijk ook zo dat de buitenlandse broeierij beperkt wordt door de lage prijzen waarvoor we in het buitenland bloemen leveren. Ik erger me er ieder jaar weer aan dat de onderhandelingen over de bloemencontracten starten op 12,2 cent. Tien jaar terug was iedereen het me eens dat je minimaal 13 cent moesten pakken. Maar ja, we hebben onze ziel verkocht aan de supermarkten, dat is een zwak punt, al kunnen we niet meer zonder hen om de gestegen aantallen kwijt te raken.”

Meer stuks, terwijl de afzetperiode de afgelopen decennia nauwelijks vervroegd of verlengd is...

“De tulp als jaarrondproduct, dat moet je niet willen. IJstulpen leveren gewoon te wisselvallige kwaliteit, meer dan 85 procent bloei haal je niet. Dit jaar is het op verschillende bedrijven ook weer dramatisch. Nieuw-Zeelandse bollen van het Zuidelijk Halfronnd zie ik tegenwoordig best een knappe bos opleveren, maar de tulpen-

markt tot en met de kerst blijft beperkt. Half januari tot Pasen, dan zijn de grote afnemers in de markt. Ik heb ontzettende waardering voor de bloemenexporteurs die dat elk jaar weer weten rond te zetten.”

Blijven er tulpen op potgrond gebroeid worden?

“Driekwart van de tulpen wordt tegenwoordig gebroeid op water. Alleen voor de beperkte markt van de zwaardere tulpen, zullen sommige bedrijven op potgrond blijven broeien. Mits Poetin meewerkt, is Rusland nog wel een groeiemarkt voor de zwaardere bos. Het sortiment is nauwelijks nog een beperking voor de broei op water. Ja, Irenesporten of een ‘White Dream’ doen op water nog wel een jasje uit. In stromend water zie ik weinig groei, ik raad het niet aan. Het is een heel gedoe, het ziektespook bezorgt je slapeloze nachten. Ik heb ook een heel snelle verspreiding van TVX in doorgeteelde afbroeipartijen meegemaakt, die maar zo opliep van twee naar zo’n dertig procent. Je kunt je voorstellen dat zoiets in stromend water nog sneller gaat.”

Heeft de meerlagenteelt een vaste plek verworven?

“We deden dat in de jaren zestig al. Zes lagen Brillant Starren met een omgekeerde bak tussen de lagen en met TL-buizen ervoor. Uit een celletje van 6x10x4meter hoog haalden we er zo 60.000 vandaan. De meerlagenteelt gaat gewoon prima, al zijn er wel cultivarverschillen. Het hangt natuurlijk wel af van je systeem, met een hele kas meerlaags wordt het meer puzzelen dan met eenderde kas, waarbij tweederde gewoon in het licht staat.”

Zit er voldoende vernieuwing in het broeierijsortiment?

“Ik verbaas me erover hoeveel

soorten van veertig jaar en ouder nog een dominante positie hebben. Je moet continue vernieuwen, sommige grote soorten kunnen zo maar kuren gaan vertonen, zoals nu ‘Strong Gold’. Niet elk nieuw soort is helaas een verbetering. En je hebt grote arealen nodig voor voldoende snelle vervangings.”

De zuurproblematiek blijft een constante in de sector. Het lijkt soms wel alsof men bewust het risico neemt, zie het doorplanten dit seizoen bij hoge bodemtemperaturen...

“Zuuruitbraken komen in golfbewegingen, dit seizoen zitten we daar kennelijk weer in. Wat de planttijd betreft, in oktober zaten we nooit onder de 13 graden bodemtemperatuur, begin oktober zelfs even op 18 graden, pas daarna daalde de bodemtemperatuur onder de tien. Als er veel zuur in het leverbaar heeft gezeten, zal er ook wel zuur plantgoed de grond in zijn gegaan, wat gevolgen kan hebben voor volgend jaar. Maar de trekermotor wordt niet snel uitgezet. Planttijd is goed, maar de temperatuur nog niet zeg ik dan. Ach, ze weten het wel, maar nemen het zuurrisico voor lief.”

“Misschien zou je ook nog willen opschrijven dat kwekers die plantgoed kopen altijd een aaltjesmonster moeten laten nemen. Dat zou, als dit juridisch kan, vanuit de KAVB of de BKD eigenlijk verplicht moeten worden gesteld om verspreiding van aaltjes tegen te gaan. Er zijn inmiddels veel te veel aaltjespartijen, je zou als verkoper het bewijs moeten leveren dat een partij bemonsterd en aaltjesvrij is.”